

וּבְכֹן וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה – מִפְּיוֹטֵי רַבִּי יִנְיִי

גרסת כתבי-יד, ע"פ מחזור פיוטי רבי ינאי, מהדורת צ"מ רבינוביץ, ירושלים ת"א, תשמ"ה, כרך א', עמ' 302-303, המביא לפרסום כאן: יעקב לוינגר

	הפיוט	ע"פ הכתוב	לשון הכתוב, אזכור הלילה וציון המילים המרומזות בו
1	אָז רוֹב נְסִים הַפְּלֵאָתָה	תה' עז, ז	אֲזַכְרָה נְגִינָתִי בְּלַיְלָה עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי: תיבת כלילה בפסוק זה נדרשת בפסיקתא דרב כהנא. פסקא זו - ותאמר ציון. על חלק מהאירועים המובאים להלן.
2	בְּכָל אֲשֵׁמוּרוֹת זֶה	שמ' יד, כא-כד	וַיִּוְלָד הוּא אֶת-הַיָּמִים בְּרוּחַ קָדִים עֲזָה כָּל-הַלַּיְלָה... וַיְהִי בְּאֲשֶׁמְרַת הַבֶּקֶר וַיִּשְׁקַף הוּא אֶל-מַחְנֵה מְצָרִים בְּעֵמּוּד אֵשׁ וַעֲנָן וַיִּהְיֶה אֵת מַחְנֵה מְצָרִים:
3	גַּר אָדָם נֶאֱחָזוּ כְּנַחֲלָק לוֹ	בר' יד, טו	וַיִּחַלֵּק עֲלֵיהֶם לַיְלָה הוּא וַעֲבָדָיו וַיִּבְרְכוּ וַיִּרְדְּפֵם עַד-חֹזְכָה אֲשֶׁר מִשְׁמָאל לְדַמְשָׁק:
4	דְּנִתָּה מְלֹךְ גֶּרֶר בְּחִלּוֹם	בר' כ, ג	וַיָּבֵא אֱלֹקִים אֶל-אֲבִימֶלֶךְ בְּחִלּוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּה מַתַּעַל הָאִשָּׁה אֲשֶׁר-לָקַחְתָּ וְהוּא בְּעֵלְתָּ בְּעַל:
5	הַפְּחַדְתָּ אֲרָמִי בְּאֲמָשׁ	בר' לא, כד בר" לא, כט	וַיָּבֵא אֱלֹקִים אֶל-לִבְּנֵי הָאֲרָמִי בְּחִלּוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן-תִּדְבַר עִם-יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד-רָע: יֵשׁ-לְאֵל יָדַי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע וְאֵלֵהֶי אֲבִיכֶם אֲמָשׁ אָמַר אֵלַי לֵאמֹר הַשְּׁמֵר לָךְ מִדְּבַר עִם-יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד-רָע:
6	וַיִּשְׂרָאֵל סָר אֶל מְלֹאךְ אֵל וַיִּכּוֹל לוֹ	בר' לב, כו-ל בר' לב, כט	וַיִּגְבֹּם בְּלַיְלָה הוּא וַיִּקַּח אֶת-שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת-שְׁתֵּי שַׁפְחֹתָיו וְאֶת-אֶחָד עֲשָׂר יְלָדָיו וַיַּעֲבֵר אֶת מַעֲבַר יַבֵּק:..... וַיִּוְתֵר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וַיִּאָּבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֵלּוֹת הַשָּׁחַר: וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֹאמֶר עוֹד שְׁמוֹךְ כִּי אִם-יִשְׂרָאֵל כִּי-שָׂרִיתָ עִם-אֱלֹהִים וְעִם- אֲנָשִׁים וַתּוֹכַל:
7	זָרַע בְּכוֹרֵי פְתָרִס מְחֻצָּת בַּחֲצֵי	שמ' יב, כט	וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה וְהוּא הִבֵּה כָּל-בְּכוֹרֵי בְּאֲרָץ מְצָרִים מִבְּכֹר פְּרַעֲהוּ הַיֹּשֵׁב עַל-כְּסָאוֹ עַד בְּכוֹר הַשָּׂבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה:

¹ לדעת המהדיר, ר' ינאי פעל בארץ-ישראל, בחציה השני של המאה ה-6 למנינם, קרוב לימי שלטונו של הקיסר הביזנטי יוסטיניאנוס, שמלך בשנים 527-565 (רבינוביץ, כרך א', עמ' 52).

	הפיוט	ע"פ הכתוב	לשון הכתוב, אזכור הלילה וציון המילים המרומזות בו
8	חילחלתה מדן וחבריו בצליל לחם בחלום לילה	שופ' ז, ט ו-יג	ויהי בלילה שהוא ויאמר אליו ה' קום רד במחנה כי נתתיו בידך: .... ויבא גדעון והנה-איש מספר לרעהו חלום ויאמר הנה חלום חלמתי והנה צליל לחם שערים מתהפך במחנה מדן ויבא עד-האהל ויכהו ויפל ויהפכהו למעלה ויפל האהל:
9	טיסת נגיד חרשת סילית בכוכבי לילה	שופ' ה, כ	וימכרם ה' ביד יבין מלך-כנען אשר מלך בחצור ושר-צבאו סיסרא והוא יושב בחרשת הגוים: .... מן-שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם-סיסרא: אין כאן אזכור לילה במפורש. אבל זמן הכוכבים הוא בלילה.
10	יעץ מתרף לנופף יד לאיני והובשת פגריו בלילה	יש' י, לב תה' קלב, יג מל"ב יט, לה	עוד היום בנב לעמד ונפף ידו תר בית- קרי: בת-ציון נבעת ירושלים: כי-בתר ת' בציון אנה למושב לו: ויהי בלילה שהוא ויצא מלאך ה' ויבך במחנה אשור מאה שמונים וחמשה אלף וישפיומו בפקר והנה כלם פגרים מתים:
11	כרע בל ומציבו באישון לילה	רק בספר החיצוני-לבל והתנין! מובא בבר"ר (תיאודור-אלבק), פרשה סח (יב), ד"ה ויחלם	אין במקרא. נמצא בספרים החיצוניים הנספחים לספר דניאל בתרגומים אחרים. ראה בהקדמה לספר דניאל בסדרת דעת מקרא. מדרש בראשית רבה: ויחלם, זה חלום נבוכדנצר... (?) והנה מלאכי אלקים זה דניאל, עולים ויורדים בו שעלה והוציא את בלעו מפיו הה"ד: ופקרתי על בל בבבל והוצאתי את בלעו מפיו (ירמיה נא מד), והנה י"י נצב עליו, דניאל עבד אלהא חייא (דניאל ו כא). אין כאן אזכור לילה במפורש. אבל זמן החלומות הוא בלילה וצ"ע. (לפי הצעת ר' אברהם מלק): כרע בל קרס נבו היו עצביהם לחיה ולבהמה... אבל. אין כאן אזכור לילה.
12	לאיש חמודות נגלה רז חזות לילה	דנ' י, יא דנ' ב, יט	ויאמר אלי דניאל איש-חמודות הבן בדברים אשר אנכי דבר אליך ועמד על-עמדך כי עתה שלחתי אליך ובדברו עמי את-הדבר הזה עמדתי מרעיד: גילוי סוד חלומי של נבוכדנצר: אדון לדניאל בחזונו די-ליליא רנא גלי אדון דניאל ברך לאלה שמיא:

	הפיוט	ע"פ הכתוב	לשון הכתוב, אזכור הלילה וציון המילים המרומזות בו
13	משתפר בכלי קדש נהרג בו	בלילה	בלשאצור אמרו בטעם חמלא להיתיה למאני דהבא וכספא די הנפק נבוכדנצר אבוהי מן-היכלא די בירושלם וישתון בהון מלכא ורברבנוהי שגלתה ולחנתה: בה בליליא קטיל בלאשאצור מלכא כשדיא קרי: כשדאה:
14	נושע מבור אריות פותר חלומות	לילה	בארין ענה דניאל ואמר קדם מלכא מתנתד לך להוין ונבזביתד לאחרן הב ברם כתבא אקרא למלכא ופשקא אהודענה: דניאל פתר את חלום בלשאצור. אין כאן אזכור לילה במפורש. אבל זמן החלומות הוא בלילה.
15	שנאה נטר אגגי וכתב ספרים	בלילה	ניקראו ספרי המלך בתרש הראשון בשלושה עשר יום בו ויכתב ככל- אשר צוה המן אל אחשדרפני המלך ואל-הפחות אשרו על-מדינה ומדינה ואל-שרי עם ועם מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם פלשונו בשם המלך אחשורש נכתב ונחתם בטבעת המלך: לעיל אין אזכור שזה קרה בלילה. אבל ראה: והיו חתיה תלאים לך מנגד ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחתיה: שנדרש באסתר רבה (וילנא). פתיחות א. על משלוח איגרות המן (ר' ישעיה אשר זעליג מרגליות אוצרות ירושלים. תשט"ו א. עמ' טו).
16	עוררת נצחך עליו בנדד שנת מלך	בלילה	בלילה תהוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את-ספר הזכרנות דבריי הימים ויהיו נקראים לפני המלך:
17	פורה תדרך כשומר מה	מלילה	פורה ו דנכתתי לבדי ומעמים אין-איש אתי ואדרכם באפי וארמסם בחמתי ויז נצחם על-בגדי וכל-מלבושי אנאלתי: משא דומה אלי קרא משעיר שמר מה-מלילה שמר מה-מליל:
18	צרח כשומר וגם אתא בקר וגם	לילה	ה' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה יריע אף-יצרית על-איביו יתגבר: אמר שמר אתה בקר וגם-לילה אם-תבעיון בעיו שבו אתיו:
19	קרוב יום אשר הוא לא יום ולא	לילה	והיה יום-אחד הוא ינדע לה' לא-יום ולא-לילה והיה לעת-ערב יהיה-אור:
20	רם הודיע פי לך יום וגם לך	לילה	לך יום אף-לך לילה אתה הכינות מאור ושמש:
21	שומרים הפקד לעירך פל היום וכל	הלילה	על-חומתיך ירושלם הפקדתי שמרים כל-היום וכל-הלילה תמיד לא יחשו המזכרים את-ה' אל-דמי לכם:
22	תאיר פאור יום תשכת	לילה	גם-חשך לא-יחשיך למנה ולילה פיום יאיר פחשיכה פאורה: